

SZÁVAI ATTILA

Villanyóra, villám, villamos

Három napig hoztam a döntést. Mondhatnám, feltámadt bennem harmadnapra a megváltásom, fel, népek tengere. Voltam én már minden, hentes és mészáros, fodrász és hajszobrász, nóta- és operafa, de valahogy nem találtam meg a számításom. Voltam hobbimatematikus is. Tudni akartam, mennyi is a kétszerkettő. Néha öt. Elhíhetik. Mármint, ha magázódunk. Márpedig senkit nem tegezek azok közül, akivel nem ittuk meg a pertut, akivel nem nyúltunk közösen az ipari áramba. Na, de itt is vagyunk a lényegben. Mondtam már, hogy egy ideig a számokkal ütöttem el az időt. Hazaértem a rendes melóból, a rendes életemből és szépen beleültem a matekos életembe. Ne kérdezzék, mi fogott meg ebben a különös világban. Talán az, hogy összetett dolgokról lehet agyálni, mint valami szabadversben, de úgy, hogy nem betűket használsz. A számok nyújtotta elvontság az, ami. És elhíhetik e levél olvasói, nem semmi. Elsőként az jutott eszembe, hogy amit mondani szeretnék önöknek, elmondom számokban, el is jutottam az első két mondatig, de meggondoltam magam, mint a váltóáram. Amúgy gyakran gondolom meg magam. Ahogy egy jobban komponált másodfokú egyenletnek is lehet több megoldása. Nem szabályos, de lehet. Ahogy az életnek is hány megoldása van, nézzen, kedves olvasóm, magára. Más azt mondja, szabálytalan vagy. Mégis vagy. Állsz a saját sorsodban, mint a felkiáltójel, állsz, mint az a bizonyos fallikus jelkép a lakodalomban. Vagy ne is ragozzam tovább, mint a villanypózna. És el is értünk a lényegibb dolgokhoz, a rejtélyekhez. Ilyen a villany is például. És mivel a villannyal való foglalkozás nem áll túl távol a számok világától, és ha már nem lehet megélni abból, hogy az ember otthon egy esti szoba és egy félig kész megoldóképlet homályában azon töri az agysejtjeit, hogy megfejtse a világ lényegét, marad valami más. Ami mégis közeli.

Mivel tehát nem igazán hoz a konyhára a matematika, ha csak úgy simán magadnak osztol-szorzol. De, hogy mégis a számok közt maradjak, nem maradt más, mint dönteni, agyálni, szellemi egykétházás. És így jött a villannyal az ötlet. Mondhatnám villámcsapásként a felismerés, de nem mondom, nem vagyok én meteorológus. Zárójelben jegyzem meg, hogy volt a gyerekkoromban néhány homályos évtized, amikor meggyőződésemm volt, hogy a meteorológus az a meteorokkal foglalkozik. Ciki ez azért. Ciki, mint egy megoldatlan másodfokú. De most ezt itt nem reklámozom inkább. A számok világában nincsenek felhők, cirruszkumuluszok. Csak a tények, amik szárazak, hidegek, akár a macskakőre ragadt gázolt macska. Na, de hogy rövidre zárjam a dolgot, így lettem villanyszámlás, leolvasós. Mert mégis csak számok. Olvasom az adatokat, számlázok. Mivel elég nagyot hallok, vagyis pont az a lényeg, hogy túl kicsit, keveset, hát már a felvételnél hamar átugorhattuk azt a kérdést, hogy zavar-e a kutyaugatás, mert lesz erre példa nem kettő. Már az tetszett, hogy behozták a kettőt, mint számot, a gondolatmenetbe. Jó hely lesz, gondoltam.

Aztán arra a kérdésre ugrottunk, hogy ha esetleg hamar kell áthaladni a kerítésen, szóval, hogy lenne erre ambíció, ha így alakulna valamelyik elszabadult házörző. Felszámolnának valami veszélyességi pótlékot, plusz juttatást. Nem gondoltam végig a dolgot, mivel már megint ilyen matematikás eszközökkel jöttek, mint a plusz. Hamar meglett a bizalom. Bizalom nélkül meg ugye nem megy. Mi lenne például, ha egy megoldásra váró feladat, felfedezésre váró matematikai törvény nem bízna az emberiségben, hogy mondván, itt vagyok, (ragyogok,) tessék megfejteni.

A Bibliát is átnéztem párszor, mint villanyórás, hogy, szóval, ilyen szemmel. Azért, ha anno lett volna áram, azért sok minden nem így alakult volna. Bár, ki tudja, lehet, hogy volt ott áram, csak nem beszéltek róla, vagy ha nem is pont áram, hanem valami különös erő, amit addig nem értettek, nem tapasztaltak. Csak hirtelen rájöttek, hogy van. Mint mikor belelépsz a villanypáztorba, addig csak simán nézed a tájat, szagolod a virágokat, virágzik a lélek és egyszer csak hoppá, odasül a papucsod a kábelhez. Te meg káromkodsz, de legalábbis olyanokat gondolsz el, amiket addig soha, legalábbis nem ennyire nyersen.

Már a villámok is milyenek, tele van velük a Biblia. És tényleg, mikor viharban kimegyek a hetedik (ott lakok) az erkélyre, elsőként az jut eszembe, mikor elkezd csapkodni a ház körül, hogy odafönt az öreg biztos berágott valamire. Ugyanezt tanította nagyanyám is, hogy a villám, az az istenkének a haragja, rontom-botomja. Mondjuk kétségtelen, hogy ha berág az öreg, akkor szórja is rendesen. Főleg nyáron. Ülsz a strandon, büfögöd fel a főtt kukoricát, nézed az eget, a fürge nyári felhőcsordákat. Amik aztán összeállnak, mint a hónapos konyharuha, aztán kész a baj. Micsoda erő, gondolom ilyenkor, micsoda erők szabadulnak fel, micsoda befektetés sül ki. Nem semmi. Rendesen megpörgetheti odafent a villanyórákat az ilyen csattogós nyári vihar. Hülyén hangzik egy villanyos szakembertől, de nekem a villany hozta közel a vallást.

Hogy kellő távolságból néztem a kettőt ahhoz, hogy összefonódjanak bennem, a belső láthatáiraimon. Leiki délibáb. Ez vagyok én magamnak, saját belső lelki délibábom, remegős szellemi Hortobágy, ostorcsattogással, egy tehéncsorda büdöse, amit mindig érzel magadban és ez a legrosszabb, hogy ezt nem lehet lemosni. Erre nem gyógyír a domesztosz, a lakkbenzin. Próbáltam már mindkettővel fürödni. De csak bennem maradt, rajtam. Mert rájöttem, hogy ez belülről fakad. Tehát a villany, hogy ez is megfoghatatlan, mint egy délibáb. Remegős, nem látni a határait, csak azt, hogy csíp, meg zsibbad a vádli, düllednek a nyaki verőerek az izgatottságtól, hogy el kellene engedni a vezetéket, az meg nem enged, húz magához. Úgy kell ordítani a műhelyből, hogy verjétek le seprűnyéllel a biztosítékot. Mert mással nem lehet, így lett csinálva, alá van peckelve. Ne verődjön le. Csak ha kell. Kellni meg sose kell. Nem olyan világban élünk. Csak jönnek, folynak az események, mint az ipari áram. Tele feszültséggel. Az élet egy nagy stressz-teszt. Ez az én mottóm. Illetve olvastam valahol. Külön tetszik már az elejétől, hogy a villany egy titokzatos dolog, kiismerhetetlen, mint a tévéhíradók. Hogy egyik nap ezt mondják, egy héttel később már egész mást. Ennyire mozgásban van a világ. Egy este se történik úgy, hogy ne történjen valakivel valami, hogy aztán legyen mit szerkeszteni.

Mindegy. Aztán felvettek a villanyvállalathoz. Rögtön az első nap kipróbálták, hogy hogyan tudom lenézni a villanyórákat. Különösen olyan esetekben, amikor van valami zavaró tényező, kutyaugatás, részeg lakástulajdonos, vagy éppen, ha én

vagyok részeg. Szimulációkat is végeztünk, hogy milyen rövid idő alatt tudom felírni például kutyával a hátamban. Aztán úgy is mértük, hogy nem írom fel egyből, odakocogok a villanyóraszekrényhez, közben fokozódik a zavaró körülmény, hopp lenézem, megjegyzem, majd szaladás közben írom be az ívbe, a megfelelő rubrikába. A végén azt modelleztük, hogy mennyi fröccs után tudom még megbízhatóan beírni az óraállást. Másfél liter vörös után ötletszerűen változtak a nullák számai, hol kevesebb, hol több lett. Azt mondták a kiképzők, hogy majd ez alapján nézik az íveket a végén, ki mennyit ivott. Külön kitértünk arra, hogy figyelni kell a fogyasztók körülményeit is, mennyire van kinyúlva a necc szatyor, mer' ha nagyon ki van, akkor sokat vásárolnak, gyakran. Van tehát betevő, csak a villany számla befizetése késik, ugye. Meg, hogyha a háromemeletes kertés ház fogyasztása annyi csak, mint egy lakótelepi másfél szobáé, na, az ilyenek keltik a gyanút. Vagy éppen fordítva, hogy szoba, konyha, és annyi a fogyasztás, az órapörgés, mint egy kisebb üzemben.

Tudniuk kell a kedves olvasóknak, hogy egy kicsit pszichológia is a villanyóra-leolvasás, komplett képpel kell rendelkezni az emberi szellemet illetően. Hamar meglátszik az antiódszinteség, mikor becsönget a leolvasó, hogy bemenne leolvasni, hol van a szekrénye. Az meg zavart lesz, hogy a szekrénykulcsot véletlenül elvitte magával a gyerek, csak hétvégén jön haza, nem tudja kikulcsolni a villanyóraállást. Én meg ugye hamar bepörgök, ha nem látom meg azt a fajta pörgést, amiről a revizori gondviselés szól, ami kicsiben a galaxis pörgését is eszünkbe juttatja, a villanyóra lassú, de kíméletlen, a következetes, de bugyuta pörgését. Vagy amikor éppen a kiskertben magyarázza, nem is enged tovább, hogy minek kell neki az ipari állam. Mert egész nap szól a lakodalmas rock a garázsban, meg a nyárikonyha... Ja, ezer wattal rántottát, mi? Legalább hazudni tanulnának meg, de nem, csak lopni a kábel, maszek lekötés a ház mögött.

Nem hiszik el, kedves olvasóim, hogy mikre képes az emberiség, ha egy hivatalos személy bosszantására törekszik. Mert a villanyos-szakemberi lét, ha leolvasó is, nem fenékgig tejfel, nem fenékgig kettőhús a hivatás. Nem mondom, vannak kedves pillanatok, mikor megkávéztatnak a leolvasás után, mert ugye első a munka, vagy kicsit elbeszélgetnek velem a kiskertben, kapálnak, én támaszkodok a kerítésre, dicsérik az időjárást, felolvassuk hangosan egymás horoszkópját egy eldobott újságból. De olyan is volt, hogy meghívtak ebédre, mondván, biztos megéheztem a nagy leolvasásban. Aztán, ha már bizalom, ugye, hát kicsit belevilágítottam nekik az áramszolgáltató vállalat belső publikusabb ügyeibe, érezzék a kölcsönös bizalmat, odaadást. Lényeges a kölcsönösség, a viszonzás. Mint mikor ráz az áram a fürdőszobában, borotválkozás közben, te meg visszarázol neki, ha kell, két kézzel is, fjjj, azanyád'. A szomszéd meg belát az ablakba, nézi, hogy minek ez a lelkesedés, de nem meri megkérdezni hangosan.

Hiába, vannak kérdések az életben, amik válasz nélkül maradnak, illetve már önmagukban válaszok az ilyen kérdések. Hogy felteszed a kérdést, elgondolod, és inkább nem akarsz többet kérdezni. Munka közben velem is gyakran esik meg az ilyesmi. Hogy melyik ember miért olyan, amilyen. Mert vannak problémásak is. Hogy áramot vezet a kilincsbe, mikor megyek, pont áramot, pont, ami a gyenge pontom, nyúlok a kilincse, hogy bemegyek leolvasni, és érzem az ütést, azt a lelki tökönrúgást, mint mikor egy jó darab Bibliával hátulról leütnek egy papot. Ilyesmit

érzek. Lelki rogyanást. Amit elsőre el sem hiszek, hogy kilincsbe az áramot. De volt már más is. Dobostortába ipari áram bekötése, viccileg persze. Elsőre lakossági villannyal próbálkoztak, de a dobostorta nem vezette eléggé az energiát, hát felemelték a tétet, hozták a fészerből a háromnyolcvanát, bele a tortába, felizzott a dekoráció egyből, fortyant kettőt a tejszín, aztán az egész édesipari kacabajka fujtatva, sziszegve, recsegve szétdobta magát. Egy hónap múlva is találtak a konyaszekrény mögött kis marcipánfigura-darabkákat, egy angyalszárny-véget, kisbakancskát, apró, jobboldali kezecskét. Nagy dolog az áram, kétségtelen.

A kocsmáros szerint az áram, az egy modern dolog, nemrég megbeszéltük. Nem vagyok kimondottan kocsmás, de két áramütés vagy leolvasás között azért odafér egy-két nagyfröccs, a néphagyomány nevében és a folyadékban megfogalmazott és meghatározott vidéki ivási esztétika karbantartása érdekében. Na. Van ez a csaplárosunk, akiben külön bírom, hogy bármiről el lehet vele beszélni. Azt mondja, alig tér be hozzá napközben némi kóbor vendég (ez persze majdnem olyan, mint a kóboráram). Alig várja tehát, hogy ne csak magában agyaljon, töprengjen, mint az eltaposott gomba, hanem ilyenkor lehet hangosan is. Képviselni az álláspontot. Egy jó kocsmárosnak meg ezer az álláspont, illetve annyi, amennyi éppen kell. Majdnem olyan színes belülről, mint egy jól képzett leolvasó. Ő is leolvassa az arcokról, hogy, na, ez ma este mennyit fog inni. Vagy éppen, hogy mennyit ivott ennyit, mennyire feszülnek a szemekben a véretek, mennyire vizenyős a tekintet, botlós a beszéd, botlós a járás. Én ezeket sajnos nem tehetem meg magamnak, tartás kell, ugye, tartás nélkül olyan a villanyóra-leolvasó, mint egy falból kiszaggatott vezeték.

Van itt egy fontos dolog, múltkor gondolkodtam rajta. Hogy miért van az, hogy egyes hivatások, úgymond, szerencsések, mások meg inkább átkozottak, vagy, hogy diplomatikus legyenek: nem túl jó a marketingjük, reklámjuk, null Werbungskosten. Hoppáré, kicsi dajcs is megy, kellett alapozni, mert egyre több a német a kültelteken. Ők is alapoznak ungarise: faszkalap. Az egyik német így köszönt, hogy jó napot, faszkalap, ezt tanították neki a telepi gyerekek, hogy ezzel tessék kezdeni, német bácsi, műfelénk ebből már meg lehet élni. Na, a jól menők, az olyanok, hogy kéményseprő. A szerencsés szakmák egyike. Mondjuk ki még egyszer: kéményseprő. Miről is szól a kéményseprés? A bosszúságról, a rosszul szellőző füstelvezetők világáról, mocskokról, a dugulásról, a kormos pofáról, az otthoni tárgyakról, melyeket napokig súrolhatunk. A hülyéi meg azt mondják, társadalmilag, hogy cseszd meg, ez szerencse. Na, akkor a villanyóra-leolvasás az ehhez képest hol van? Sehol. Szerintük. Pedig nézzenek rám. Olcsó ruházatomat az egyik helyi, dinamikus árképzésű butikban vettem, ahol kínaiak az eladók, a tulajdonosok, a mindenek. Nem ám szolgálati adjusztíruing, fenét. Minden nap bokszolom a szolgálati, vállról indítható bőrtáskámat, csak úgy csúszkál rajta a fény, ha megsüti a napocska, az éjjeli közvilágítás, vagy a közeledő éjszakai járat reflektora. Kezem-lábam ápolt, tessék, meg lehet nézni. Nem ám a retkes fekete körmök, mit körmök, kézpaták. Ide finomság kell, semmi durvulás, egy villanyóraszekrény, az nem disznóól, még ha néha úgy is néz ki belülről. Aztán meg a magyarázkodás van, ferdítés, mutogatás, hogy nem ő dobálta tele a szekrényt háztartási hulladékokkal. Akkor ki az isten, én? Türelem kell ezekhez, birkulás. Majdnem elfelejtettem valamit. Az is milyen má', hogy ha kéményseprőt látnak ezek a társadalmiak, rögtön gombjaikhoz nyúlnak, mert szerencse, meg satöbbi. Ha engem látnak meg? Legfeljebb a kulcshoz nyúlnak, tekerik a zárban, hogy nincsenek itthon.

Mielőtt beélesítettek, mondták a feljebbvalóim, hogy na tessék, lehet szépen menni leolvasni, még volt egy kis adminisztrációs oktatás, tudjam, melyik rubrika mire való, nehogy rossz helyre írjam a wattokat. Mindjárt gondoltam, hogy komoly lesz ez a rezort, hoppá, ezt is megtanultam, ők mondták, hogy Rodrigó úr, a maga rezortja egy nagyon fontos rezort a társadalomban. Majdnem olyan lényeges, mint a kéményseprő. Ebbe kicsit beleborzongtam, ez egy rossz párhuzam, vagy mi, aránypár, mindegy, ha még egyszer kimondják hangosan, hogy kéményseprő, én kikormolom belőlük, írmagját is kifüstölöm belőlük, ezt. Aztán volt egy kis oktatás a műhelyben, levitt egy ilyen (olyan) szaki, hogy megismerjem az alapfogalmakat. Kezdtük mindjárt azzal, hogy (és itt, még a következők előtt, szeretném felhívni az olvasók figyelmét, hogy itt egy meghatározó dolog fog következni) megmutatta a szaki, hogy hogyan van belülről a villanyóra, majdnem talajt fogtam, vagyis hát, majdnem leföldeltem magam a gyönyörtől. Ezt a precizitást, a szerszámok fáradhatatlan kattogását, berregését, közönyös munkáját. Kifordult a számon az elérzékenyülés, mondván, hogy ha az ország is ilyen precízen működne.

Olcsó poén, de tegye az olvasó a szívére kezét, mindkét kezét, ha artistoid alkat, akkor mindkét lábát, hogy tehát az élet is operál néha olcsó poénokkal, ha poénok azok egyáltalán, mint például a műszálas pulóver. Hogy derülünk rajta, amiben semmi vicces nincs, egy egyszerű fizikai jelenség, mint egy kisiklott tehervonat. Már gyerekként bevonzott a műszálas pulóver. Vigyázz, most emlékezni fogok. Úgy tizenéves lehettem, szüzességem innen, első áramütésen túl. A kocsmában sem úgy mondtam az első áramütést, mint ahogy az olcsó népek szokták, hogy megbaszott, nem. Alázattal kell az ilyesmiket felemlíteni, engem nem megbaszott a kettőhűsz, hanem megesett az első közös kontaktálás, kapcsolatba kerültünk (életre szólóra), mint a celebek a tévében. Ezt is, de utálok, ahogy mondják az emberi összefonódásokra, hogy khm, óóó, kapcsolat. Volt egy kapcsolatom, vége egy kapcsolatomnak, jó lenne egy kapcsolat, beleremegtem a kapcsolatomba. Nyúltál volna ipari áramba, te barom, az lett volna az igazi kapcsolat, kiugrott volna a dauer a hajból. Na, nem mondom, én is voltam ilyen kiugrós, ha (nem tudok menekülni a szótól) ifjabbkori kapcsolataimra gondolok. Ha pontos akarok lenni, döntő részben a lányok ugrottak ki gyakrabban, ők húzták ki szerelmünket a konnektorból. Egyik kedvenc szavam. Mondjuk ki még egyszer hangosan (magunkban): konnektor. Volt egy cicám, ez volt a neve. Konnektor. Tehát volt egy csajom sráckoromban, aki a megszokottnál hamarabb farolt le. Akkor verte le a biztosítékot nála a témázás, mikor végre úgy alakultunk, hogy ketten voltunk egy szobában, csak ő és én, ráadásul sötétben, ami önmagában óriási lehetőség sok mindenre, esély, ne is ragozzam, dugásközeli állapot, belehelni manduláig, bevillásdugózni a kiscsajt. A lényegre térve, a ruhákat dobáltuk le egymásról, mikor is megkértem a lányt, hogy tessék már megismételni a műszálas garbó ilyenén villámgyors levételét, olyan szépen dobálja a szikrákat, mutassa még egyszer. A lány felvont szemöldökkel, de ismét felvette, majd hirtelen mozdulattal lerántotta magáról, ordítottam a gyönyörtől. A recsegés, az apró felvillanások. Mint egy orgazmus. A lány zokogva ordított, hogy te érzéketlen barom, majd kiviharzott a szobából. Ott ültem a fotelben, mozdulatlanul, némán, mint egy kiégett neoncső. Akkor határoztam el, mostantól semmi más: arccal a hivatás felé, pofával előre, mint a villamos.

Volt egy érdekes rész a kiképzésen. De állj, gondoljuk csak el, hogy milyen szép az a szó: volt. Jó, oké, olcsó ezzel visszaélni egy olyan szövegben, ami egy villanyóra-

leolvasó dolgait rögzíti, egy feszültséggel operáló levélben (már, ha ez egy levél). Hol volt, hol nem volt. Tehát az volt, hogy külön megtanították, kinek, milyen arcot kell vágnia, hogy a lehető legkedvezőbb benyomást keltse. Nekem is megmutatták, elpróbáltatták, belótték (mint oroszok a rejsztágot,) és mondták, hogy melyik izmot hova kellene tartani, hogy a legelőnyösebb formáját, esztétikáját hozza az arcom. Ez még ment valahogy, nem kis munkával, de aztán ott volt, hogy nem zsipsz-zsupsz kell vágni a pófákat, hanem bizony egész nap ki kell tartani a kedvező benyomást. Azelőtt sose hallottam még, hogy valakinek izomlázás lesz az arca, nekem az lett. Na, mondtam, hagyjuk a francba az egészséget. Egy villanyóra-leolvasó nem azért van, mert szép, hogy tehát szép legyen, hanem, hogy maradéktalanul leolvassa és lekönnyelje az óraállást.

A revizori létezés sarokköve, hogy meglesz szépen minden elfogyasztott kilowatt (per há). Így, úgy, de meg lesz.

Leélni egy életet a tudatban, hogy vigyázó vagy a vigyázottak felett, hogy az élet az alapvetően olyan, hogy felköpsz, aztán aláállsz. De fontos, hogy mit ettél előtte... Vannak bennem ilyen elgondolások. Csak néha nem jutok a gondolat végére, mert zavaró körülmények lépnek fel. Aztán megszakad az adás, mint mikor a gázosok eltépi a kábel közben a vezetékét. Egyszer csak hopp, és nincs tovább, vége.

